

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **V. A.**, zast. Mgr. et Mgr. Markem Čechovským, advokátem, se sídlem Opletalova 1417/25, Praha 1, proti žalované: **Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie**, se sídlem Olšanská 2, Praha 3, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **V. V.**, zast. Mgr. et Mgr. Markem Čechovským, advokátem, se sídlem Opletalova 1417/25, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 27. 6. 2024, č. j. CPR-26690-06/ČJ-2024-930310-V249, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 6. 2025, č. j. 2 A 30/2024-66,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 6. 2025, č. j. 2 A 30/2024-66, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1]Žalovaná rozhodnutím ze dne 27. 6. 2024, č. j. CPR-26690-06/ČJ-2024-930310-V249, zamítla odvolání žalobce a potvrdila rozhodnutí Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hl. města Prahy ze dne 25. 3. 2024, č. j. KRPA-325420-29/ČJ-2023-000022-50, jímž byla žalobci uložena povinnost opustit území členských států Evropské unie a smluvních států podle § 50a odst. 2 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), a současně mu byla stanovena doba k opuštění území podle § 50a odst. 3 téhož zákona do 30 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí.

[2]Žalobce napadl rozhodnutí žalované žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který ji rozsudkem ze dne 26. 6. 2025, č. j. 2 A 30/2024-66, zamítl jako nedůvodnou.

[3]Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost, v níž navrhl jeho zrušení a vrácení věci městskému soudu k dalšímu řízení. Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhla její zamítnutí.

[4]Při přezkumu rozsudku krajského (městského) soudu je Nejvyšší správní soud v souladu s § 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, jež stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Nicméně zároveň musí z úřední povinnosti přihlédnout mimo jiné k vadě řízení před krajským (městským) soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, jak vyplývá ze znění § 109 odst. 4 ve spojení s § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. K takovému zásadnímu pochybení městského soudu přitom došlo i v nyní projednávané věci, ve které rozhodovala specializovaná samosoudkyně, v důsledku čehož současně kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele a nelze ji podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítnout pro nepřijatelnost.

[5]Vada řízení před městským soudem mající vliv na zákonnost napadeného rozsudku, která sice nebyla namítána v řízení o kasační stížnosti, nicméně k níž musí Nejvyšší správní soud přihlédnout *ex officio*, spočívá v opomenutí potencionální osoby zúčastněné na řízení, která je rodinnou příslušnicí stěžovatele.

[6]Podle § 34 odst. 1 s. ř. s., *osobami zúčastněnými na řízení jsou osoby, které byly přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno, a ty, které mohou být přímo dotčeny jeho zrušením nebo vydáním podle návrhu výroku rozhodnutí soudu, nejsou-li účastníky a výslovně oznámily, že budou v řízení práva osob zúčastněných na řízení uplatňovat.*

[7]Podle § 34 odst. 2 s. ř. s., *navrhovatel je povinen v návrhu označit osoby, které přicházejí v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení, jsou-li mu známy. Předseda senátu takové osoby vyrozumí o probíhajícím řízení a vyzve je, aby ve lhůtě, kterou jim k tomu současně stanoví, oznámily, zda v řízení budou uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení; takové oznámení lze učinit pouze v této lhůtě. Současně s vyrozuměním je poučí o jejich právech. Obdobně předseda senátu postupuje, zjistí-li se v průběhu řízení, že je tu další taková osoba.*

[8]V rozsudku ze 18. 7. 2024, č. j. 8 Azs 83/2024-39, Nejvyšší správní soud konstatoval, že „[z] ustanovení § 34 odst. 1 a 2 s. ř. s. vyplývají dvě podmínky, které musí být splněny pro to, aby se určitý subjekt stal osobou zúčastněnou na řízení. První podmínka je materiální a splňuje ji ten, kdo je přímo dotčen na svých právech mj. vydáním nebo zrušením napadeného správního rozhodnutí. Pro splnění druhé (formální) podmínky musí subjekt výslovně soudu oznámit, že bude v řízení práva osoby zúčastněné na řízení uplatňovat. Teprve kumulativním splněním obou podmínek se subjekt stane osobou zúčastněnou na řízení. Ustálená judikatura při použití § 34 s. ř. s. vychází též z toho, že se předpokládá aktivní postup soudu při zjišťování okruhu možných osob zúčastněných na řízení. Soud musí umožnit uplatňovat práva osob zúčastněných na řízení všem osobám, jejichž práva jsou napadeným rozhodnutím dotčena. To platí i v případě, že žalobce nesplní svou povinnost tyto osoby uvést v žalobě (rozsudek NSS ze dne 21. 12. 2005, čj. 1 As 39/2004-75, č. 1479/2008 Sb. NSS). Pokud tak soud nepostupuje, zatíží řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (rozsudek NSS ze dne 2. 5. 2007, čj. 5 As 3/2007-68, ze dne 17. 1. 2014, čj. 5 As 140/2012-22, ze dne 9. 11. 2016, čj. 2 As 256/2016-92, či ze dne 13. 10. 2021, čj. 8 As 190/2019-39).“

pokračování

[9]Klíčové je tak posouzení, zda některý z rodinných příslušníků stěžovatele splňoval materiální podmínku obsaženou v § 34 odst. 2 s. ř. s. a zda bylo dotčení jejich práv jako možných osob zúčastněných na řízení zjevné tak, že se jich městský soud měl z úřední povinnosti dotázat, zda budou uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení.

[10]K tomu Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku č. j. 8 Azs 83/2024-39 uvedl, že „[r]odinné příslušníky cizince je třeba obecně považovat za osoby přicházející v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení, a to i v řízeních týkajících se rozhodnutí o zamítnutí pobytové žádosti (rozsudek NSS ze dne 31. 8. 2012, č. 5 As 104/2011-102, č. 2781/2013 Sb. NSS, a ze dne 23. 4. 2015, č. 7 Azs 80/2015-31). Kromě cizince, jemuž není přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU na území ČR udělen, mohou být totiž daným rozhodnutím dotčeni na svém právu na soukromý a rodinný život i jeho rodinní příslušníci. Žádost o vydání povolení k přechodnému pobytu jako rodinný příslušník občana EU podle § 87b zákona o pobytu cizinců podává cizinec právě za účelem sloučení rodiny. Řízení o vydání pobytového oprávnění se tak netýká pouze stěžovatele samotného, ale přímým způsobem zasahuje také do práv jeho rodinných příslušníků. Nejde přitom pouze o rodinného příslušníka, od kterého cizinec odvozuje svůj pobytový titul ve smyslu § 15a zákona o pobytu cizinců. Pokud totiž má cizinec v ČR i jiné rodinné příslušníky v širším slova smyslu, s nimiž na území žije, pak správní rozhodnutí může zasáhnout rovněž do jejich práva na soukromý a rodinný život, pokud ho s daným cizincem vedou. U těchto rodinných příslušníků však bude klíčové, zda bude dotčení na jejich právech pro krajský soud dostatečně zjevné (...). V tomto ohledu bude stěžejní obsah správního spisu a žalobních námitek. Naopak u rodinných příslušníků v užším slova smyslu podle § 15a zákona o pobytu cizinců je dotčení práv zjevné již z pouhé podstaty řízení o povolení pobytu za účelem společného soužití rodiny na území. Primárním nositelem práva ke sloučení rodiny je totiž rodinný příslušník, od kterého cizinec svůj pobytový titul odvozuje (body 16 až 18 rozsudku sp. zn. 5 Azs 308/2020, a rozsudek NSS ze dne 29. 11. 2023, č. 8 Azs 140/2022-30, bod 19 a 22). Dále tento judikát akcentuje, že „[z]ájmy rodinných příslušníků tak jsou sice s těmi žalobcovými provázány, ale přesto jsou odlišitelné. Rodinní příslušníci proto mají právo je v řízení o žalobě hájit coby osoby zúčastněné na řízení (body 15 až 17 rozsudku sp. zn. 5 Azs 308/2020, a rozsudek NSS ze dne 8. 10. 2021, č. 5 Azs 314/2020-52, bod 45, a ze dne 8. 3. 2023, č. 10 Azs 12/2023-67, body 52 až 53). V tomto ohledu není podstatné, zda rodinný příslušník byl současně účastníkem správního řízení či nikoliv (bod 20 rozsudku sp. zn. 5 Azs 308/2020).“

[11]V nyní projednávané věci se nejedná o žádost o vydání povolení k přechodnému pobytu ve smyslu § 87b zákona o pobytu cizinců, neboť stěžovateli, který pobýval na území ČR bez příslušného pobytového oprávnění, bylo uloženo, aby opustil území členských států EU podle § 50a odst. 2 písm. b) zákona o pobytu cizinců, k čemuž mu byla stanovena 30 dnů od nabytí právní moci správního rozhodnutí podle § 50a odst. 3 téhož zákona. Přesto jsou závěry rozsudku č. j. 8 Azs 83/2024-39 na nyní projednávanou věc aplikovatelné. Nejvyšší správní soud totiž v rozsudku ze dne 28. 3. 2017, č. j. 7 Azs 24/2017-29, dovodil, že rozhodnutí o povinnosti opustit území podle § 50a zákona o pobytu cizinců podléhá přezkumu správních soudů, jakož i to, že v případě vydání rozhodnutí o povinnosti opustit území podle § 50a odst. 3 písm. c) zákona o pobytu cizinců je třeba posuzovat přiměřenost dopadů tohoto rozhodnutí podle § 174a téhož zákona. V rozsudku ze dne 24. 10. 2018, č. j. 1 Azs 296/2018-35, Nejvyšší správní soud upozornil, že „dopady tohoto rozhodnutí do soukromého a rodinného života tak budou právě s ohledem na absenci zákazu opětovného vstupu na území po určité období méně intenzivní. Samotná skutečnost, že cizinec má na území ČR rodinné vazby tak automaticky nemůže znamenat, že by stanovení povinnosti opustit území

představovalo nepřiměřený zásah do soukromého a rodinného života. Je tedy třeba posuzovat, zda by vycestování cizince (s ohledem na to, jak složitý je v daném případě návrat cizince do ČR) mohlo nepřiměřeně zasáhnout jeho soukromý a rodinný život.“ Dále první senát zdůraznil, že „nepřiměřený zásah do soukromého a rodinného života cizince v důsledku vydání rozhodnutí o opuštění území však bude zpravidla sledán pouze ve výjimečných situacích, které by ospravedlňovaly naprostou nezbytnost přítomnosti cizince na území ČR.“

[12] Nicméně i z naposledy citované pasáže rozsudku Nejvyššího správního soudu je zřejmé, že také v případě stěžovatele měly správní orgány povinnost posoudit intenzitu zásahu rozhodnutí do jeho soukromého a rodinného života.

[13] V dané věci ze správního spisu vyplývá, že manželka stěžovatele V. V. pobývá na území ČR na základě povolení k dlouhodobému pobytu. V současné době žijí ve společné domácnosti a již v průběhu správního řízení (a následného soudního řízení) stěžovatel poukazoval na zhoršený zdravotní stav manželky a nutnost osobní péče o ni a s tím související zásah do rodinného a soukromého života svého i jeho manželky. Kromě toho namítal, že v důsledku eventuálního nuceného vycestování bude ohroženo zdraví a život jeho manželky. Ve vztahu k této osobě žalovaná rovněž posuzovala přiměřenost zásahu do práva stěžovatele na soukromý a rodinný život na str. 7 a 8 žalobou napadeného rozhodnutí. Tomu odpovídají i odstavce 36 a 38 napadeného rozsudku, v nichž se městský soud zabýval otázkou zásahu rozhodnutí správního orgánu do soukromého života stěžovatele i jeho manželky.

[14] Z výše popsaných úvah vyplývá, že uložená povinnost opustit území se netýká pouze práv stěžovatele samotného, ale žalobou napadené rozhodnutí přímým způsobem zasahuje také do práva na soukromý a rodinný život jeho ženy, která na území ČR společně se stěžovatelem legálně pobývá. Jako rodinný příslušník (v širším slova smyslu) tedy splňuje materiální podmínku stanovenou § 34 odst. 2 s. ř. s. pro to, aby s ní městský soud jednal jako s osobou zúčastněnou na řízení. Splnění této materiální podmínky je navíc v dané věci natolik zjevné, že městskému soudu vznikla povinnost vyrozumět manželku stěžovatele o probíhajícím žalobním řízení. Jednak žalovaná přiměřenost zásahu do práva stěžovatele na soukromý a rodinný život posuzovala právě ve vztahu k ní, jednak stěžovatel v žalobě uplatnil námitky směřující proti posouzení přiměřenosti dopadu rozhodnutí do svého a manželčina práva na soukromý a rodinný život. Městský soud proto mohl bez jakýchkoliv obtíží seznat, že se rozhodnutí žalované dotýká rovněž práv manželky stěžovatele. Protože ji však nevyrozuměl o probíhajícím žalobním řízení, znemožnil ji naplnění také formální podmínky pro uplatňování práv osob zúčastněných na řízení, v důsledku čehož nemohla uplatnit procesní práva, které z tohoto postavení vyplývají. Přitom v řízení o kasační stížnosti se manželka stěžovatele tato práva rozhodla uplatnit, z čehož lze dovodit, že by stejně postupovala i v řízení před městským soudem.

[15] Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší odhadovat konkrétní argumentaci manželky stěžovatelky v případě, že by jí bylo městským soudem umožněno uplatňovat její práva. Stejně tak si je vědom toho, že osoba zúčastněná na řízení nemohla rozšířit rozsah přezkumu mimo rámec vymezený žalobními body. Nelze však vyloučit, že případné vyjádření osoby zúčastněné na řízení mohlo být významné pro posouzení žalobních bodů městským soudem a ovlivnit výsledek žalobního řízení. Uvedená vada řízení před městským soudem proto mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozsudku.

pokračování

[16]S ohledem na povahu uvedené procesní vady se Nejvyšší správní soud nemohl zabývat ostatními kasačními námitkami, neboť případná procesní aktivita osoby zúčastněné na řízení mohla ovlivnit způsob vypořádání žalobních námitek ze strany městského soudu, zejména ohledně otázky přiměřenosti zásahu do soukromého a rodinného života stěžovatele a jeho ženy. Vypořádání kasačních námitek by proto v tuto chvíli bylo předčasné.

[17]Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů napadený rozsudek podle § 110 odst. 1 věty první před středníkem s. ř. s. zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení. Městský soud bude v dalším řízení vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení tedy městský soud bude s manželkou stěžovatelky jednat jako s osobou zúčastněnou na řízení, neboť ta v řízení o kasační stížnosti prohlásila, že chce práva vyplývající z tohoto procesního postavení uplatňovat. Ta ji následně umožní realizovat v souladu s příslušnými ustanoveními soudního řádu správního a při vypořádání žalobních bodů přihlédne k její případné procesní aktivitě. Podle § 110 odst. 3 věty první s. ř. s. rozhodne městský soud v novém rozhodnutí také o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. října 2025

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu